

Näidis töötervishoiuteenuse teenuse kirjeldamiseks

27. juuni 2023

Töötervishoiuteenus ([TTOS](#))

Töötervishoiuteenuse osutamisel töötervishoiuarst:

- tutvub töökeskkonna riskianalüüsiga ja külastab vajaduse korral töökeskkonda;
- analüüsib ettevõtte töötervishoiu olukorda tervikuna;
- teeb töötajate tervisekontrolli, võttes aluseks töökeskkonna riskianalüüsi;
- teeb tööandjale ettepanekud töötingimuste parandamiseks ja töötajate tervise edendamiseks;
- nõustab tööandjat töökeskkonna ja töötingimuste kohandamise ja töötajate tervise edendamise küsimustes;
- nõustab töötajat tervise edendamise küsimustes (sh tööst põhjustatud haiguste ja kutsehaiguste ennetamiseks ka psühhosotsiaalsete ohutegurite korral)

Töetervishoiuteenuse kvaliteedi kriteeriumid

Soovitame sõnastada Tellija ootused lähtuvalt Lähtuvalt TTOS §13¹ ("Töetervishoiuteenus") nõuetest ja muudest asjakohastest teenuse efektiivsust mõjutavatest nõuetest ning hinnata nendele vastavust tavapärasel skaalal: puudub – olemas osaliselt – vastab ootustele – ületab ootusi.

Soovi korral võib osasid kriteeriume kasutada ka minimaalsete kvalifikatsiooninõuetena. Samas ei ole soovitatav kõiki ootusi sõnastada kvalifikatsiooninõuetena, kuna see võib olla liiga jäik ega võimalda saada ettevõttele sobivaimat teenust.

Lõpetuseks tasub kaaluda, milliste ootuste saavutamise eest on ettevõtte nõus maksma eraldi (näiteks töetervishoiu olukorra analüüs, automatiseeritud andmevahetus, ettevõtte riskianalüüsi või tervise edendamise alane konsulteerimine jne). Siis tuleks seda ka töetervishoiuteenuse struktureerimisel arvesse võtta, et juhtida täpsemini kulutusi ning vältida vaidlusi.

Järgnevalt on toodud näited seni Eestis seadustest tulenevatest ning tööandjate poolt muudel kaalutlustel kasutatud kvaliteedinäitajatest töetervishoiuteenuse ostmisel.

Töetervishoiuteenuse valdkond	Heade praktikate näited
1. Tervisekontrollide kvaliteet	
<ul style="list-style-type: none"> ○ Töökeskkonna riskide arvesse võtmine:<ul style="list-style-type: none"> ■ Kuidas on korraldatud ettevõtte ettevõtte külastamine ja riskianalüüsiga tutvumine, nii et selle sisu on teada kõigil tervisekontrolliga seotud spetsialistidel (õed, arstid ja muud spetsialistid)? ■ Kuidas on korraldatud riskianalüüsis kirjeldatud riskide adekvaatne arvestamine iga konkreetse töötaja tervisekontrolli läbiviimisel? Kuidas on korraldatud tervisekontrolli otsusele aluseks võetud töökeskkonna riskide lisamine?	<ul style="list-style-type: none"> → Riskianalüüsi hallatakse digitaalse rakendusega, nii et konkreetsete riskidega on võimalik seostada konkreetset iga amet ja vastavad töötajad → Õdedel ja arstidel on kasutusel digitaalne otsustustugi (sh soovitusel, mida käsitleda) iga töötaja kohta visiidile saabudes, lähtuvalt riskianalüüsis kaardistatud riskidest → Kaardistatud riskid seostatakse automaatselt (ehk infotehnoloogiliselt) iga töötaja tervisekontrolli otsusega
<ul style="list-style-type: none"> ○ Individuaalsete riskide arvesse võtmine:<ul style="list-style-type: none"> ■ Kuidas on korraldatud seaduses kirjeldatud töötaja individuaalsete riskide arvesse võtmine (varasemad haigused, pärilik eelsoodumus jms)	<ul style="list-style-type: none"> → Töötajad täidavad tervisedeklaratsiooni ja tervise enesehinnangu küsimustiku enne visiiti, mis arsti ja õe jaoks on esitatud konkreetse töötaja töökeskkonna riskiteguritega seostatult → Eelnevate küsimustike täitmine on

<p>tervisekontrolli läbiviimisel, sealhulgas vajadusel täiendavate uuringute ja analüüside teostamine?</p>	<p>korraldatud digitaalselt ja iga töötaja saab küsimustike täitmisel järel kohe selts individuaalse tagasiside</p> <p>→ Teenuse hinnastamisel on kasutusel tervisefond, mis võimaldab arstil teha individuaalselt kohandatud otsuseid täiendavate uuringute ja analüüside kohta; otsuse aluseks olevad põhjendused on metoodilised ja dokumenteeritud</p>
<p>○ Psühhosotsiaalsete riskide arvesse võtmine:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Kuidas on korraldatud psühhosotsiaalsete riskide individuaalne hindamine ja arvesse võtmine tervisekontrolli käigus ning ettevõtte üldise psühhosotsiaalse konteksti ja selle muutumisega arvestamine? ■ Kuidas on korraldatud vajadusel vaimse tervise erispetsialisti kaasamine tervisekontrolli otsuse tegemisel? 	<p>→ Töötervishoiuteenuse osutaja pakub võimalust Ettevõttele regulaarne psühhosotsiaalsete riskide monitooring ehk hindamiseks, vajadusel koos tööpsühholoogi kaasamisega tulemuste tõlgendamiseks</p> <p>→ Kõik töötajad täidavad enne tervisekontrolli psühhosotsiaalsete seisundi ja riskide hindamise küsimustiku, mille tulemusi käsitletakse kõikidel tervisekontrollidel</p> <p>→ Vajadusel on tervisekontrolli võimalik kaasata vaimse tervise spetsialist (vaimse tervise õde või psühholoog), kes nõustab töötajat esmaselt ning sõnastab töökorraldusega seotud soovitusid</p>
<p>○ Töötaja tervise edendamise alane nõustamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Kuidas on korraldatud töötajatele tervisekontrolli käigus tervise edendamise alase nõustamise järjepidevus, sh kirjalike soovituste andmine nende hilisemaks meenutamiseks ja järgimiseks? 	<p>→ Töötajate tervise edendamise alane nõustamine võtab arvesse töötajate üldtervise riske ning nende poolt enne visiiti läbi viidud (nt digitaalne küsimustik) tervise enesehinnangus sõnastatud ootusi oma tervisekäitumise muutmiseks</p> <p>→ Kõik tervisekontrolli tulemused edastatakse tervise infosüsteemi (Digilugu)</p> <p>→ Kõik töötajad saavad kirjalikult (näiteks turvalise veebirakenduse kaudu) individuaalse terviseplaani, mis sisaldab tervisekontrolli käigus kokku lepitud hea tervisekäitumise tegevusi ning mis on sõnastatud töötajale arusaadavalt ja esitatud visuaalselt hästi jälgitavas vormis</p>
<p>○ Kliendirahulolu jälgimine:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Kuidas on korraldatud klientide rahulolu regulaarne jälgimine ja millised on selle tulemused? 	<p>→ Kõiki töötajaid kutsutakse aktiivselt hindama visiidi järgselt selle kvaliteeti ja tulemuslikkust (näiteks veebirakenduse teel anonüümselt)</p> <p>→ Kliendirahulolu tulemused on Ettevõttele soovi korral avalikult kättesaadavad</p>
<p>2. Ettevõtte töötervishoiu olukorra analüüs</p>	

<ul style="list-style-type: none"> ○ Analüüsi metoodika usaldusvärsus: <ul style="list-style-type: none"> ■ Kuidas on korraldatud kõigi asjakohaste andmete (sh andmed võimalikult paljudelt töötajatelt; tervisekontrollide käigus kogutud andmed; psühhosotsiaalsete, kaugtöö vm eritingimustel tööga seotud riskide küsitluste andmed jne) kasutamine analüüsil? ■ Kuidas on korraldatud konkreetse töötaja tervise seisundi andmete ning sellega seotud töökeskkonna ja üldtervise riskide arvesse võtmine anonümiseeritud analüüsi? 	<ul style="list-style-type: none"> → Ettevõtte töötervishoiualane analüüs kasutab algandmetena anonümiseeritud Ettevõtte kõigi töötajate individuaalandmeid tervise enesehinnangust, tervisekontrollidest (sh tervise infosüsteemist päritud) ning täidetud terviseküsimustikest → Analüüs võimaldab luua seost tervisenäitajate ja Ettevõtte konkreetsete ametite ning nendega seotud töökeskkonna riskide vahel, sealhulgas vastavate struktuuriüksuste kaupa
---	---

<ul style="list-style-type: none"> ○ Tulemuste kasutatavus: <ul style="list-style-type: none"> ■ Millistele küsimustele analüüs võimaldab vastata? ■ Kuidas on korraldatud analüüsi kokkuvõtete ja järelduste tegemine ettevõtte erinevate struktuuriüksuste või ametigruppide lõikes? ■ Kuidas on korraldatud töötajate tervisenäitajate seostamine ettevõtte töökeskkonna ning selle riskiteguritega, sh tervisekontrollide käigus tehtud soovitude ja ettekirjutustega, riskianalüüsiga ning tervisekontrollide käigus välja selgitatud riskitegurite esinemisega ettevõttes? 	<ul style="list-style-type: none"> → Tööelukvaliteet ja tervis, sealhulgas: presentism, töemotivatsioon ja tööstress, töötajate enesehinnang tööga seotud või tööd mõjutavad haigusseisundite kohta → Töötajate tervisekäitumine, sealhulgas: uni ja vaimne tervis, liikumine, toitumine, alkoholi tarvitamine ja suitsetamine, haigusriskide maandamine → Objektiivsetel andmetel põhinev tööriskide kogumõju tervisele, abi- või töövahendi korralduse vajadus, kroonilised või töötamist mõjutavad haigused → Analüüs suudab algandmetest lähtuvalt eristada järeldusi ja soovitusi, mis lähtuvad Ettevõtte töökeskkonna riskidest ja on tööandja poolt mõjutatavad tervisenäitajad ning neid tulemusi, mida saavad eeskätt mõjutada töötajad ise tervise edendamise teel → Analüüs suudab algandmetest lähtuvalt eristada ettevõtte koondtulemusi ning tulemusi, järeldusi ja soovitusi erinevate struktuuriüksuste lõikes (vähemalt Ettevõttes, milles on enam kui 50 töötajat), vajadusel ka töötajate ametite/ametirühmade lõikes
--	---

3. Teenuse korraldus ja sellega seotud info haldamine

<ul style="list-style-type: none"> ○ Ettevõtte töötajate nimekirjade haldus: <ul style="list-style-type: none"> ■ Kuidas on korraldatud töötajate nimekirjade uuendamine? ■ Kuidas on korraldatud üksiku töötaja 	<ul style="list-style-type: none"> → Nimekirjade haldamine, sealhulgas tervisekontrolli vajaduse kohta, toimub digitaalses iseteeninduses Ettevõtte esindaja poolt → Nimekirjade haldus toimub automaatse digitaalse andmevahetuse teel (API liides
---	---

<p>kohta käiva individuaalse mittemeditsiinilise ehk haldusinfo vahetamine?</p>	<p>Ettevõtte personaliarvestuse süsteemi ning töötervishoiuteenuse osutaja infosüsteemi vahel)</p> <p>→ Töötaja kohta käiva administratiivne informatsiooni haldus, sealhulgas individuaalsed erisused ja kokkulepped Ettevõtte ja töötervishoiuteenuse osutaja vahel toimub digitaalses iseteeninduses</p>
<p>○ Tervisekontrolli visiitide ja broneeringute haldus:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Kuidas on korraldatud õigeaegne tervisekontrolli visiitide jälgimine? ■ Kuidas on korraldatud töötajate visiitide kutsumine tööandja poolt või töötervishoiu partneri poolt? ■ Kuidas on korraldatud tervisekontrolli visiitide broneerimine töötaja enda või tööandja esindaja poolt? ■ Kuidas on korraldatud tervisekontrolli kutsutud töötajate broneeringute jälgimine, sh tööandja poolt? 	<p>→ Tervisekontrolli visiitide jälgimiseks on töötervishoiuteenuse osutajal olemas digitaalne rakendus, mis jälgib ja hoiatab tervisekontrolli tähtsaja saabumisest; rakendusele on ligipääs nii Ettevõtte esindajal kui töötervishoiu teenuse osutajal</p> <p>→ Digitaalseid (emali teel) tervisekontrolli kutseid on võimalik hallata ja saata nii Ettevõtte esindajal kui töötervishoiu teenuse osutajal; kutseid saab edastada ka muul viisil (näiteks Ettevõtte esindaja poolt telefoni teel)</p> <p>→ Visiidile broneerimine toimub iseteeninduses, millele pääsevad ligi töötaja ise, Ettevõtte esindaja ja töötervishoiuteenuse osutaja</p> <p>→ Broneeringute tegemist tervisekontrolliks on iseteeninduses võimalik jälgida reaalselt Ettevõtte esindaja poolt</p>
<p>○ Tervisekontrolli otsuste haldus:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Kuidas on korraldatud tervisekontrolli otsuste edastamine tööandja esindajale? 	<p>→ Tervisekontrolli otsused on Ettevõtte esindajal kättesaadavad iseteeninduses koos teavitusega uute otsuste lisandumisest; st neid ei edastata krüpteeritud dokumentidena</p> <p>→ Tervisekontrolli otsused edastatakse Ettevõtte infosüsteemi automatiseeritud andmevahetuse (API liides) teel</p>
<p>○ Tervisekontrolliga seotud infovahetus töötajatega:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Kuidas on korraldatud tervisekontrolliks vajalike küsimustike ja vormide täitmine? ■ Kuidas on korraldatud tervisekontrolli tulemuste edastamine töötajale? 	<p>→ Infovahetus töötajatega on valdavalt digitaalne, sealhulgas tervisekontrolliks vajalike küsimustike täitmine toimub turvalises iseteeninduskeskkonnas</p> <p>→ Tervisekontrolli tulemused on töötajale kättesaadavad Tervise infosüsteemis (Digilugu)</p> <p>→ Tervisekontrolli tulemused (näiteks individuaalne terviseplaan ja soovitus) on töötajale kättesaadavad turvalises digitaalses iseteeninduskeskkonnas; st neid ei edastata krüpteeritud dokumentidena</p>

4. Muud töötervishoiuteenusega seotud võimekused

○ **Teenuse osutamise võimekus:**

- Millistes asukohtades on võimalik tervisekontrolle läbi viia?
- Kuidas on igas asukohas korraldatud vereanalüüside võtmine, röntgenuuringute teostamine ja optometri poolt läbi viidav silmade kontroll?
- Kuidas ja millise aja jooksul on tagatud vajalikud tervisekontrollid?
- Kui palju tervisekontrolle on võimalik ühes kuus teha?

- MA EI TOOKS SIIN ÜHTEGI NÄIDET, ÜTLEKS, ET MÕELGU OMA SOOVIDELE, AGA KÜSIMUSENA KÜSIGU
- Tervisekontrollid on korraldatud tervishoiuasutuses, st reeglina välditakse tervishoiuteenuse osutamist tööandja ruumides või bussis
- Vereanalüüsid võetakse töötervishoiuvisiidiga samas kohas
- Eritingimusi vajavad teenused, näiteks röntgenuuringud ja optometri poolt läbi viidav silmade kontroll, viiakse reeglina läbi töötervishoiuvisiidiga samas kohas, nii et tervisekontroll on võimalik läbida vähemalt 90 minuti jooksul
- Optometri poolt läbi viidav silmanõgemise kontroll ja uuringud nägemise korrigeerimise üle otsustamiseks võib korraldada prillipoes koos prillide määramisega osana töötervishoiu kontrollist
- Tervisekontroll on tagatud vähemalt 8 nädala jooksul vajadusest teada saamisest, sealhulgas näiteks automaatne teavitust digitaalse rakenduse kaudu või Ettevõtte poolt töötaja kohta info edastamisel töötervishoiuteenuse osutajale
- Ühes kuus tervisekontrollide tegemise võimekus on vähemalt 10% Ettevõtte töötajate arvust

○ **Tervikliku töötervishoiuteenuse osutamise võimekus:**

- Kuidas on vajadusel korraldatud töökeskkonna riskianalüüsi teostamine ja uuendamine?
- Kuidas on vajadusel korraldatud psühhosotsiaalsete riskide hindamine ja kodusekaugtöö riskide hindamine?
- Kuidas on vajadusel korraldatud vaimse tervise teenuste pakkumine töötajatele (individuaalteenused)?
- Kuidas on vajadusel korraldatud tööandja vaimse tervise teenuste pakkumine?
- Kuidas on vajadusel korraldatud

- Töötervishoiuteenuse osutaja toel (näiteks vastav konsultatsioon või infosüsteem) on võimalik teostada või paindlikult (ehk osade kaupa) uuendada riskianalüüsi, nii et see on püsivalt seostatav konkreetsete ametitega ja töötajatega
- Töötervishoiuteenuse osutaja pakub võimalust erinevate küsitluste läbiviimiseks töötajate tervise ja sellega seotud töökeskkonna riskide hindamiseks (vaimne heaolu ja tervis, kaugtöö jm)
- Töötervishoiuteenuse osutaja pakub individuaalseid vaimse tervise teenuseid, sealhulgas vaimse heaolu mõõtmine, spetsialistide konsultatsioonid, suunamine ja navigatsioon ehk vajaliku teenusepakkuja visiidi broneering jms

täiendavate tervist edendavate teenuste pakkumine ettevõttele?

- Kuidas on vajadusel korraldatud töötervishoiu teenuse integratsioon tööandja poolt töötajatele pakutava tervisekindlustusega?
- Kuidas on vajadusel korraldatud töötajatele täiendavate spetsialistide või teenuste navigatsioon, sh suunamine ja õige spetsialistini jõudmine?

- Töötervishoiuteenuse osutaja pakub teenuseid, mis on mõeldud laiemalt töötajate vaimse tervise juhtimiseks, sealhulgas koolitused, vaimse tervise olukorra hindamine, tööpsühholoogi konsultatsioon, juhtimisnõustamine, muud grupiviisilised sekkumised
- Töötervishoiuteenuse osutaja pakub erinevaid tervist edendavaid teenuseid, sealhulgas tervisepäevi, koolitusi jms
- Töötervishoiuteenuse osutaja pakub võimalust ühendada töötervishoiuteenus ning töötajate poolt valitud ennetus- ja tervise edendamise teenuste kasutamine, mille eest tasutakse tervisekindlustuse poolt
- Töötervishoiuteenuse osutaja pakub võimalust töötajatel saada suunamine ja navigatsioon ehk vajaliku spetsialisti visiidi broneering

Töötervishoiuteenuse komponendid ja hinna planeerimine

Töötervishoiuteenus koosneb mitmest komponendist ning ettevõttele sobiva teenuse sisu saamiseks ja töötervishoiu teenusele kuluva eelarve juhtimiseks on otstarbekas ja sisuka lõpptulemuse tagamiseks peamise hinnasihina planeerida Ettevõtte töötervishoiu kogueelarve (näiteks 2 kuni 3 aastaks). Üksikute teenuste hind aitab täiendavalt juhtida otsuseid selle eelarve siseselt (näiteks individuaalsete ja kogu ettevõttele mõeldud teenuste osas või muudatusvajaduste tekkimisel).

Ettevõtte varasema kogemuse põhjal või teenuse hankimisele eelnevate konsultatsioonide põhjal potentsiaalsete teenuseosutajatega on mõistlik planeerida töötervishoiuteenuste prognoositud kogumahud (vt allpool sisu kirjeldusi): tervisekontrollid, täiendav nn tervisefond töötajate individuaalsete vajaduste katteks, muud tervise teenused, töötervishoiualase olukorra tervikanalüüs koos soovitude ja nõustamisega.

Arvestades kvaliteetse tervise teenuse puhul vajadust individuaalseteks (st üksiku töötaja vajadustest lähtuvateks) kohandusteks, on sisuliselt võimatu eelnevalt kokku leppida tervisekontrolli paketi sisalduvates keskmistes protseduurides ja analüüsid, nii et see vastaks seaduses kirjeldatud tervisekontrolli mõttele või ettevõtte ja töötajate vajadustele.

1. Tervisekontrollid

- **Baaspakett lähtuvalt Ettevõtte riskianalüüsist**
  - võib olla kõigil ühine või paar-kolm erinevat baaspaketti, kui on võimalik selgelt eristada suuremate vajadustega töötajate grupid, nt "tootmistöötajad", "võtmetöötajad")
  - suuremates ettevõtetes võib olla valik erinevaid baaspakette erinevate struktuuriüksuste jaoks vms
- **Tervisekontrolli vajaduspõhised lisateenused**

Võimalik lisada baaspaketile (kui teenus selles ei sisaldu)

  - lähtuvalt töökeskkonna ohu- ehk riskiteguritest (kas tööandja poolt määratud või töötervishoiu arsti poolt otsustatud)
  - lähtuvalt töötaja individuaalsetest terviseriskidest (arsti otsustada tööandja poolt kindlaks määratud maksimaalse aastase koondeelarve - e Tervisefond - piirides)
- **Tervisekontrolli individuaalsed lisateenused**

Võimalik lisada baaspaketile ja vajaduspõhiste lisateenustele

  - lähtuvalt töötaja individuaalsetest vajadustest (võttes arvesse arsti meditsiinilist soovitusi)
  - Saab kasutada näiteks tööandja tervisekindlustuse vahenditest
  - Saab kasutada tööandja poolt laiendatud Tervisefondi raames (näiteks kindla hulga vaimse tervise spetsialisti visiitide eest tasumine)
  - Saab kasutada tervisekontrollide vahelisel ajal (näiteks analüüside tegemine tervisekontrolli käigus saadud soovitude mõju jälgimiseks või

vaktsineerimiseks)

2. Muud töötervishoiu teenused

- Vaimse tervise teenused
- Füsioteraapia
- Vaktsineerimine
- Tõendite väljastamine
- Täiendavad haiguste ennetamise või tervise edendamist toetavad uuringud ja analüüsid
- Koolitused
- Teemaatiliste tervisepäevade läbiviimine
- ...

3. Töötervishoiu olukorra tervikanalüüs

lähtuvalt ettevõtte poolsest kirjeldusest/struktuurist

- sagedus:
  - seadusjärgne kohustus vähemalt 1 kord kolme aasta jooksul;
  - suuremates või ka kiirelt arenevates ettevõtetes soovitatav teha vähemalt üks kord aastas;
- eesmärk ja sellega seotud sisu:
  - peaks olema seotud (st lähtuma "juhtkonna tellimusest") ettevõtte töötajate tervise juhtimiseks tehtavate otsustega, sh riskianalüüsi tegevusplaani järgsed tegevused, tervisesoodustuste kavandamine, muud töökeskkonna, organisatsiooni ning personali arendamise otsused
  - peaks suutma eristada juhtimisotsusteks vajalikke tasandeid (struktuuriüksused, ametigrupid) ning tööandja poolt mõjutatavaid tegureid.

4. Spetsialistide (arst, õde, füsioterapeut, psühholoog, tööhügieenik)i töötunni hind

- töökeskkonna riskianalüüsiga tutvumine ja töökeskkonna külastamine
- täiendav konsultatsioon tööandja riskianalüüsiga või tervise edendamisega seotud nõustamiseks